УДК 330.322. 014

Р.І. Лопатюк,
к. е. н., викладач кафедри економіки підприємства,
фінансів, обліку і аудиту, УДПУ ім. П. Тичини, м. Умань

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

Для стабільного функціонування економіки та забезпечення економічної безпеки країни стратегічні галузі повинні бути забезпечені інвестиційними притоками. У цьому зв'язку в економічній науці на перший план виходить вивчення інвестиційного потенціалу галузей. Оцінка інвестиційного потенціалу повинна бути зведена, на наш погляд, до визначення показників, що описують процес здійснення капітальних вкладень у галузі, але не тільки в минулому, а й з точки зору майбутніх можливостей у розрізі протікання інвестиційного процесу. У статті проведено оцінку інвестиційного потенціалу регіону. Проаналізовано основні джерела надходжень інвестицій в різні галузі та сфери діяльності. При цьому основною метою розробки комплексної оцінки інноваційного потенціалу є вироблення конкретних рекомендацій щодо стимулювання інвестиційної активності регіону.

Ключові слова: *інвестиційний потенціал, інвестиційна привабливість, інвестиційна діяльність, оцінка інвестиційного потенціалу.*

Визначення перспектив розвитку економіки країни та її регіонів передбачає оцінку інноваційного потенціалу. Водночас саме поняття інноваційного потенціалу внаслідок багатоаспектності в економічній літературі трактується різними способами , наприклад як:

– сукупність різних видів ресурсів, необхідних для здійснення інноваційної діяльності [1];

– здатність системи до трансформації в новий стан з метою задоволення потреб (індивіда, ринку тощо) [2];

– структура, що об'єднує три складники потенціалу: ресурсний, внутрішний і результативний, які існують у взаємодії, допускають і обумовлюють один одного [3];

– можливість створення нововведень, здійснення інновацій, готовність сприйняти нововведення для подальшого ефективного використання на рівні, відповідному світовому [4].

Вагомий внесок у розробку досліджуваної проблематики зробили такі вітчизняні вчені, як: Г.М. Азаренкова, В.М. Алексійчук, М.І. Баканова, І.Т. Балабанов, І.О. Банєва, Л. Бернстайн, М.Д. Білик, М.Г. Білуха, І.О. Бланк, Є.Ф. Брігхем, В.М. Гриньов, О.Є. Гудзь, М.Я. Дем'яненко, М.М. Єрмошенко, О.Д. Заруба, О.Т. Звягінцева, Г.О. Крамаренко, Г.Г. Кірейцев, А..В. Коваленко, В.В. Козик, М.Н. Крейніна, П.М. Майданевич, В.В. Поддерьогін, В.С. Пономаренко, М.О. Плахтій, Н.О. Русак, П.Т. Саблук, Г.В. Савицька, Р.С. Сайфуліна, А.М. Сопко, Л.К. Сук, Н.В. Тарасенко та інші.. Але значна частина питань, пов'язаних із дослідженням оцінки інвестиційного потенціалу та підвищення інвестиційної привабливості підприємств України, залишається нерозкритою.

Метою статті є аналіз теоретичних засад, статистичних матеріалів, дослідження практичних напрямів діяльності для розробки рекомендацій щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємств регіону.

Інноваційний потенціал – це триєдина структура, що включає в себе такі компоненти: суб'єкти, генеруючи інновації; інноваційні посередники; споживачі інновацій .

Зауважимо, що величина інноваційного потенціалу є параметром, який дозволяє регіону оцінити можливості його інноваційної діяльності та визначити стратегію інноваційного розвитку. Від стану інноваційного потенціалу залежать управлінські рішення щодо вибору й реалізації інноваційної стратегії, унаслідок чого необхідна його комплексна оцінка [4].

Таким чином, комплексна оцінка інноваційного потенціалу регіону передбачає, по-перше: існування обґрунтованої та науково вивіреної системи показників; по-друге, наявність статистичної бази. Найголовніше, показник інноваційного потенціалу не тільки зумовлює подальший розвиток регіону, а й характеризує ступінь готовності регіону до створення, освоєння і поширення різного типу нововведень, до реалізації результатів інноваційної діяльності .

Варто зазначити, що 2012 р. у Вінницьку область іноземними інвесторами було вкладено 39,4 млн. доларів [5]. Це більше, ніж було вкладено 2008 р., що свідчить про інвестиційну привабливість регіону. У загальному вигляді надходження інвестицій до області мало таку динаміку (рис. 1).

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ), спрямованих в економіку області, станом на кінець 2012 року становить 212,5 млн. дол. США (в розрахунку на одну особу – 129,7 дол. США).

2011 р. прямі інвестиції в сільське господарство Вінницької області становили 3,15 млн. дол. США, що становить 8% від загального обсягу інвестицій [7].

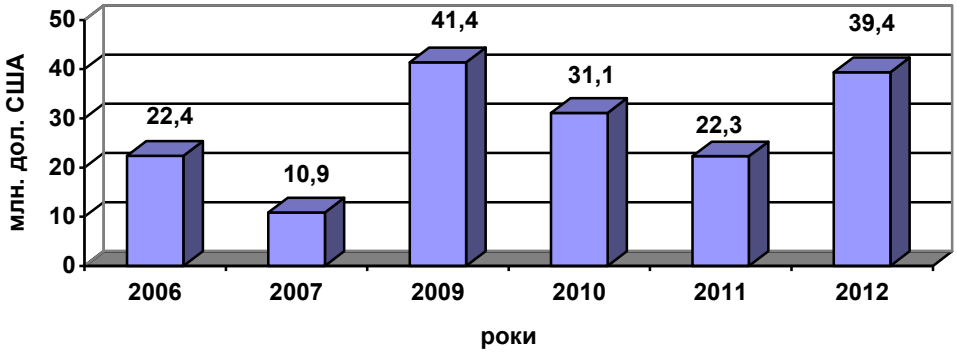

Рис. 1. Обсяги надходжень інвестицій до Вінницької області (млн. дол. США) [5]

У ринкових умовах господарювання для підприємств аграрного сектору економіки України одним із головних чинників розвитку виробництва є залучення інвестиційних та інноваційних ресурсів. Упродовж 2007–2012 рр. спостерігаємо збільшення рівня інвестицій у сільське господарство Вінниччини, але разом з тим частка інвестування в розвиток АПК Вінницької області в загальній величині інвестицій, направлених у сільське господарство України, за досліджуваний період скоротилася на 1,29% (рис. 2).

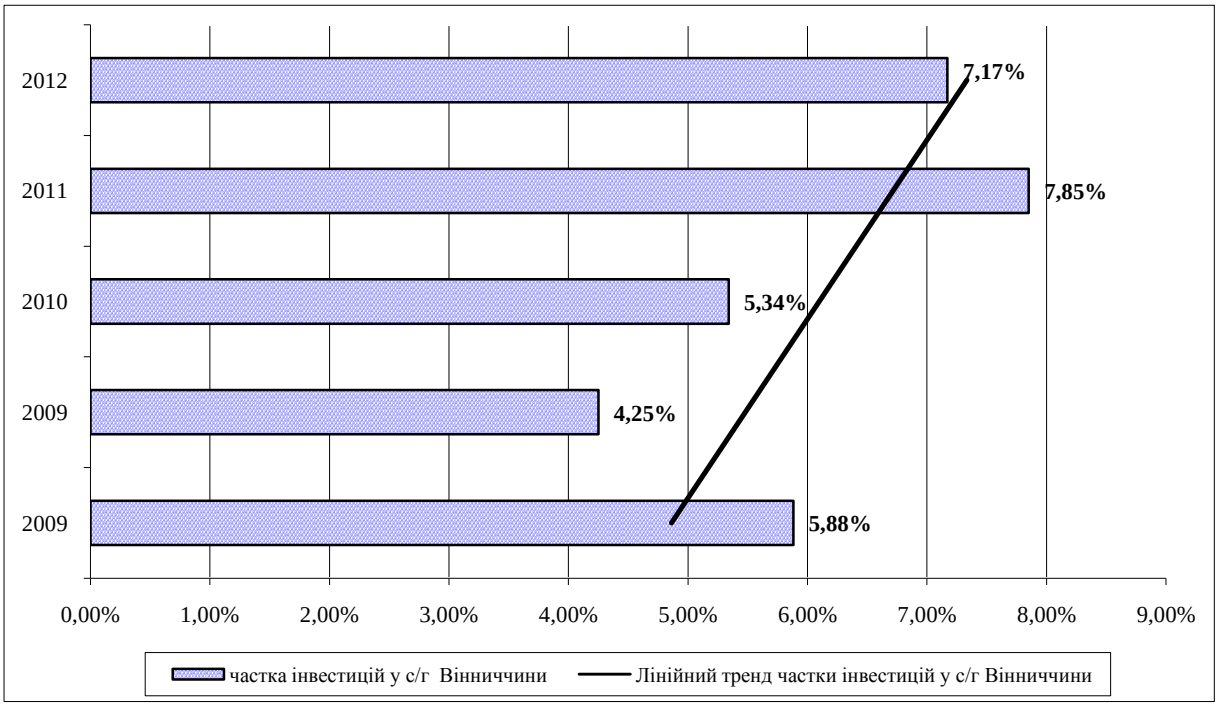

Рис. 2. Динаміка частки інвестицій у розвиток АПК Вінницької області в загальній величині інвестицій, направлених у сільське господарство України [6]

Зокрема, упродовж 2008–2010 рр. економічна криза майже повністю зупинила інвестиційний процес у сільському господарстві. Варто зазначити, що 2010 р. відбулося значне падіння обсягів інвестицій в основний капітал, як у цілому в національному господарству (56,7% від рівня 2008 р.), так і в аграрному секторі (54,3%). Дещо краща ситуація у сфері іноземного інвестування. 2008 р. прямі іноземні інвестиції зросли в сільському господарстві на 45%, у харчовій промисловості – на 5,8%. У першій половині 2010 р. харчова промисловість зберегла свою інвестиційну привабливість: прямі іноземні інвестиції тут збільшилися на 6,3%. Варто зазначити те, що 2012 р. суб'єктами господарювання за рахунок усіх джерел фінансування в сільське господарство, мисливство, лісове господарство вкладено 18,2 млрд. грн. інвестицій в основний капітал, що на 32,0% більше, ніж у 2011 р. Питома вага інвестицій у зазначені види економічної діяльності становить 7,7% від загальнодержавного обсягу інвестицій в основний капітал (у 2011 р. – 7,2%). За рахунок коштів

державного бюджету освоєно 317 млн. грн., що становить 1,7% інвестицій в основний капітал у цей вид діяльності. Слід зазначити, що вагому частку інвестицій у сільське господарство, мисливство, лісове господарство освоєно в рослинництві (71,0%). У розвиток підприємств сільського господарства, мисливства, лісового господарства станом на 31 грудня 2012 р. вкладено 813,4 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (наростаючим підсумком з початку інвестування), що становить 1,6% загального обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну. На підвищення рівня рентабельності продукції рослинництва у Вінницькій області також вплинула інвестиційно–інноваційна політика. Зокрема, за 2012 рік в основний капітал сільськогосподарських підприємств інвестовано 1,3 млрд. грн., або в 3,9 рази більше як за аналогічний період 2011 року (рис. 3).

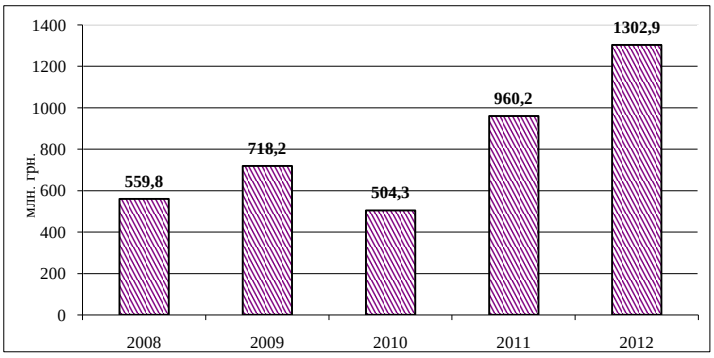

Рис. 3. Динаміка інвестицій в основний капітал підприємств АПК Вінницької області [5]

Станом на кінець2012 року в галузь сільського господарства інвестовано 19,6 млн. дол. США іноземних інвестицій, їх приріст від початку року становив 1,9 млн. дол. США. В агропромисловому комплексі Вінницької області станом на кінець 2012 р. перебувають в стадії реалізації та будуть реалізовуватись у найближчій перспективі 157 інвестиційних проектів на суму понад 17,5 млрд. грн., спрямованих на розвиток галузі рослинництва, будівництво нових та реконструкцію існуючих тваринницьких комплексів, елеваторів, сховищ для зберігання овочів, картоплі та фруктів, уведення в дію нових потужностей переробних підприємств та інше.

Проаналізуємо основні тенденції іноземного інвестування секторів АПК Вінницької області:

– Інвестиції в тваринницьку галузь. У молочному скотарстві розпочато будівництво двох молочних комплексів на 3 тис. корів і проводиться реконструкція 20 ферм. Станом на 2012 рік на будівництві і реконструкції ферм освоєно капітальних вкладень на суму 36,2 млн. грн., серед них за вересень 2012 р. – 5,5 млн. грн. З початку року завершено реконструкцію семи молочно-товарних ферм загальною потужністю на 1200 корів.

– Інвестиції в розвиток зернового господарства. 2012 року на території області розпочато будівництво 15 сучасних зерноскладів з енергозберігаючими технологіями загальною потужністю на 435 тис. тонн зерна. Станом на кінець 2012 року освоєно коштів на суму 612,8 млн. грн., в тому числі за вересень 2012 р. – 9,9 млн. грн. З початку року введено в експлуатацію 6 елеваторів загальною потужністю на 178 тис. тонн.

– Інвестиції в розвиток інфраструктури для зберігання фруктів. В 2012 року в агропромисловому комплексі області розпочато будівництво 10 фруктосховищ загальною потужністю 11,4 тис. тонн. Станом на 1 жовтня 2012 року обсяг освоєних коштів складає 63,5 млн. грн., в тому числі за вересень 2012 р. – 3,3 млн. грн. З початку року введено в експлуатацію 3 фруктосховища загальною потужністю 2,3 тис. тонн.

– Інвестиції в будівництво сховищ для зберігання овочів і картоплі. 2012 року розпочато будівництво 6 сховищ для зберігання овочів і картоплі потужністю 12,9 тис. тонн. Загальна вартість проектів становить 64,2 млн. грн. Станом на 1 жовтня 2012 року освоєно коштів 6,4 млн. грн., уведено в експлуатацію одне овочесховище на 700 тонн.

Одночасно із позитивною динамікою залучення інвестицій у розвиток підприємств АПК Вінницької області, залишаються такі проблеми и залучення інвестицій в АПК: нестабільна політична ситуація, постійна зміна та недостатність законодавчої і нормативно-правової баз, слабка кредитно-фінансова система і корупція.

Якщо подивитися на динаміку надходження інвестицій у сільське господарство Вінницької області, то побачимо що 2006 році обсяги інвестицій в сільське господарство становили 1,16 млн. дол. США, в 2007 року приріст інвестицій становив 37,06%. Тобто величина інвестиційних надходжень у сільське господарство 2007 року становила 1,59 млн. грн. 2008 року в економіку області надійшло 31,1 млн. дол. США, з них у сільське господарство було спрямовано 5,9% або 1,84 млн. дол. США. 2010 рік для країни був кризовим з фінансового боку, що стосується інвестицій, то їх надходження в сільське господарство скоротилося на 37,2% і становило 0,68 млн. дол. США [6, 7]. Таким чином обсяги інвестицій у сільське господарство області мали таку динаміку (рис. 5):

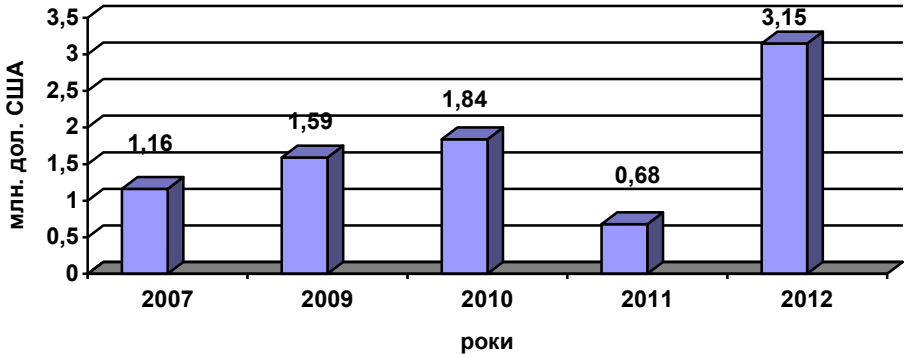

Рис. 5. Обсяги надходжень інвестицій у сільське господарство Вінницької області (млн. дол. США) [5, 6]

За даними Головного управління статистики в м. Вінниці, основні інвестиційні вкладення здійснювалися у розвиток рослинництва та тваринництва. Зокрема, австрійська фірма ТОВ «Аграна Фрут «Лука» у розвиток рослинництва вклала 3606,32 тис. дол. США. Нідерландські інвестори в сільське господарство області за останні три роки вклали 2,81 млн. дол. США. Основний інтерес у цих інвесторів викликає цукрова промисловість області, саме на переформування цукрової галузі і були вкладені ці кошти. Німецькі інвестори вкладають свої кошти в рослинництво, здебільшого у вирощування пшениці, яку потім експортують.

Однак найбільшим інвестором у сільське господарство області є корпорація «Зоря Поділля» та ТМ «Наша Ряба», яка планує вкласти в розвиток сільського господарства області 1,5 млрд. дол. США [6]. Результати дослідження показують, що за обсягами інвестицій у сільське господарство, Вінницька область посідає провідне місце серед областей України.

На нашу думку, головною передумовою здійснення будь-якої діяльності повинна бути можливість отримання економічного зиску у формі прибутку за допомогою залучення інвестицій. На практиці існує низка показників, які слід враховувати при виборі інвестиційного проектування. Використовуючи сучасні методи отримання залежностей між економічними показниками та факторами, від яких вони залежать, необхідно дослідити основні чинники, що здійснюють вплив на інвестиційну діяльність підприємств аграрної сфери. Головними факторами впливу на підвищення прибутковості та залучення додаткових інвестицій підприємств аграрної сфери Вінницької області виступають: обсяг реалізованої продукції, асортиментна структура, величина затрат на виробництво, ціни на продукцію та сезонні умови. Варто зазначити, що серед основних проблем залучення інвестицій в АПК залишаються: нестабільна політична ситуація, постійна зміна та недостатність законодавчої та нормативно-правової баз, слабка кредитно-фінансова система і корупція.

Література

1. Гаман П.І. Державний вплив на функціонування інвестиційного ринку в Україні / П.І. Гаман // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 23. – С. 84–86.
2. Калінчук О.О. Проблеми правового регулювання іноземного інвестування в Україні / О.О. Калінчук // Часопис Київського ун-ту права. – 2012. – № 3. – С. 422–425.
3. Левченко Н. В. Методи оцінювання інвестиційної привабливості сільського господарства регіонів України в контексті стратегічного планування / [Н. В. Левченко, В.В. Огліх] // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 8. – С. 285.
4. Майданевич П. М. Методологічні засади оцінювання інвестиційної привабливості підприємств / П. М. Майданевич // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 7. – С. 125.
5. Вінниччина у цифрах [Електронний ресурс] : стат. зб. – Вінниця, 2012. – 173 с. – Режим

доступу : http://www.agro–business.com.ua
6. Інвестиційний портал Вінниччини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vininvest.gov.ua/ukr/aktiv/invest_kadr.html
7. Ліндсей Ф.А. Перебудова в промисловості: Американський досвід : [текст] / [Ф.А. Ліндсей, А. Франклин]. – К. : [б.в.], 1996. – С. 36 – (серія «Моніторинг економіки України»).

For stable operation of the economy and ensure economic security strategic areas must be provided with investment inflows. In this regard, in economics at the forefront of the study of investment potential. Assessment of the investment potential should be reduced, in our view , to identify indicators that describe the implementation of capital investment in the industry, but not only last , but also in terms of future opportunities in terms of the flow of the investment process. This article provides an assessment of the investment potential of the region. The basic source of investments in different industries and sectors. Thus the main purpose of developing a comprehensive assessment of innovation potential is to develop specific recommendations to stimulate investment activity in the region.

Keywords: *investment potential, investment attraction, investment, assessment of investment potential.*

Для стабильного функционирования экономики и обеспечение экономической безопасности страны стратегические отрасли должны быть обеспечены инвестиционными притоками. В этой связи в экономической науке на первый план выходит изучение инвестиционного потенциала отраслей. Оценка инвестиционного потенциала должна быть сведена, на наш взгляд, к определению показателей, описывающих процесс осуществления капитальных вложений в отрасли, но не только в прошлом, но и с точки зрения будущих возможностей в разрезе протекания инвестиционного процесса. В статье проведена оценка инвестиционного потенциала региона. Проанализированы основные источники поступлений инвестиций в различные отрасли и сферы деятельности. При этом основной целью разработки комплексной оценки инновационного потенциала является выработка конкретных рекомендаций по стимулированию инвестиционной активности региона.

Ключевые слова: *инвестиционный потенциал, инвестиционная привлекательность, инвестиционная деятельность, оценка инвестиционного потенциала.*

УДК 330.341.1.001.76

Л.М. Малюга,
к. е. н., ст. викладач Уманського
національного університету садівництва, м. Умань

УПРАВЛІННЯ ТРАНСФЕРОМ І КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЄЮ ІННОВАЦІЙ

У статті проведено аналіз поняття трансферу та комерціалізації технологій. На основі отриманих результатів сформульовано висновки про систему управління ними (національна інноваційна система).

Ключові слова: *трансфер, інновації, комерціалізація технологій, національна інноваційна система.*

У сучасних умовах одним із головних завдань української економіки є розвиток наукомісткого виробництва і формування стійких ринкових відносин для одержання вітчизняної конкурентоспроможної продукції. Однак не кожне суспільство може реалізувати обрані пріоритети за рахунок власного науково-технологічного потенціалу. Часто досягнення тієї або іншої мети стає можливим лише за умови передачі технологій усередині країни або на міждержавному технологічному ринку, що визначає об’єктивну важливість процесів трансферу технологій.

Проблеми трансферу технологій, комерціалізації інтелектуальної власності та дифузії інновації відображено у значній кількості наукових праць багатьох відомих вітчизняних і зарубіжних дослідників. Значний внесок у вивчення згаданих проблем проблеми зробили І. Акперов, Е. Гейгер, І. Гагауз, О. Лукша, О. Ляшенко, А. Петруненкова, П. Ромер, С. Теребова, Л. Федулова, Н. Фонштейн, А. Шпак, Й. Шумпетер.

Незважаючи на значну кількість робіт і досліджень у сфері трансферу технологій, наукове суспільство і досі не має єдиного визначення поняття трансферу. Це пов’язано як із невизначеністю